

УДК 336.226.12

В.Г. Боронос,

канд. екон наук, доц., Сумський державний університет

ФОРМУВАННЯ БЮДЖЕТНОЇ СКЛАДОВОЇ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ РЕГІОНУ

У статті розглянуто роль і місце бюджетного потенціалу в забезпеченні стабільного розвитку регіону; уточнено поняття “бюджетний потенціал”, визначено його складові елементи, досліджено механізм його розрахунку та реалізації.

Ключові слова: бюджетний потенціал, регіон, розвиток території, фінансовий потенціал, ресурсозабезпечення, стійкий економічний розвиток.

Постановка проблеми. Стійкість економічного розвитку регіону – динамічний процес, спрямований на стабільне накопичення і збільшення потенціалу регіонального розвитку за рахунок ефективного управління виробничими, фінансовими, соціальними, природними, трудовими, управлінськими ресурсами з урахуванням факторів ризику та невизначеності.

На сьогоднішній день стійкий економічний розвиток території значною мірою визначається ефективністю фінансово-кредитних відносин і багато в чому обумовлений фінансовою стабільністю та забезпеченням суб’єктів регіонального відтворення. Саме тому чільне місце в системі дослідження сталого економічного розвитку регіону займає формування та оцінка його фінансового потенціалу.

Важливе значення в системі фінансового ресурсозабезпечення території займає бюджетний потенціал, під яким мають на увазі сукупність потенціалів усіх можливих у даному регіоні доходів бюджету.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам реалізації бюджетного потенціалу органів місцевого самоврядування присвячено значну кількість наукових публікацій. У різні періоди вагомий внесок у дослідження окремих аспектів цієї проблематики зробили такі українські та російські вчені: Д. Боголепов, О. Василик, Т. Грицюк, В. Дем’янишин, Т. Єфименко, В. Зайчикова, Л. Ігоніна, О. Кириленко, С. Котляревський, В. Кравченко, М. Кульчицький, В. Лебедев, В. Лексін, І. Луніна, А. Марков, В. Нечаєв, К. Павлюк, Ю. Пасічник, Г. Поляк, М. Сірінов, С. Слухай, М. Соколов, В. Твердохлебов, Г. Тіктін, І. Ткачук, Л. Ходський, О. Швецов, С. Юрій та ін.

Мета статті – дослідження питань процесу формування бюджетної складової фінансового потенціалу регіону відповідно до сучасного стану економічного розвитку країни.

Виклад основного матеріалу. Фінансовий потенціал регіону розглядається досить часто як сукупність всіх видів фінансових ресурсів на території певного регіону. Разом з тим необхідно конкретизувати поняття фінансового потенціалу. В українській науці на сьогодні існує значна кількість визначень поняття "фінансовий потенціал". Така неоднозначність відображає, по-перше, відірваність вітчизняної економічної науки від тих процесів, перетворень і явищ, які нині відбуваються в українській економіці. По друге, це свідчить про певне нерозуміння функціонування ринкової економіки та її законів, які поступово, але неухильно приходять на зміну командно-адміністративній системі, або принаймні про невдалу спробу поєднати закономірності цих двох систем в єдиному симбіозі.

Погляньмо на деякі з тих визначень, які були сформульовані українськими та російськими авторами (табл. 1).

Систематизація наукових здобутків у розробці теорії потенціалів, зокрема фінансового, дала нам змогу зробити висновок про існування двох основних систем поглядів (концепцій) щодо з'ясування економічної сутності останнього, які сформулюємо як кількісний та якісний підходи.

Перший передбачає розгляд фінансового потенціалу як сукупності фінансових ресурсів, фактично їх арифметичної суми. При якісному підході робиться наголос на тому, що фінансовий потенціал – це насамперед здатність, можливість використання цих ресурсів.

Оскільки на сучасному етапі розвитку економічних відносин в Україні значно посилюється роль місцевих органів влади в економічному та соціальному розвитку територій, що викликає необхідність розширення та зміцнення фінансової бази органів місцевого самоврядування, вирішення низки проблем, пов'язаних з удосконаленням методів використання фінансових ресурсів адміністративно-територіальних утворень, інструментів фінансування інвестиційних проектів і капітальних вкладень, важливе місце в системі фінансового забезпечення регіону займає бюджетний потенціал.

Проблемним аспектам щодо визначення суті та оцінки бюджетного потенціалу, а також окресленню чинників, що мають безпосередній вплив на його формування, приділяють значну увагу у своїх публікаціях все більше вітчизняних та іноземних науковців. Зокрема, С. Зенченко трактує бюджетний потенціал як максимально можливі видатки, які може дозволити собі бюджет з огляду на власну дохідну частину, а також вказує на те, що його доцільно розглядати з точки зору отриманих податкових платежів та ефективності їх використання. Фактично під бюджетним потенціалом регіону пропонується мати на увазі суму потенціалів усіх діючих у регіоні доходів і витрат, що розкриває його

адитивну властивість. Окрім того, відзначено, що при оцінці регіонального бюджетного потенціалу як дохідну базу доцільно розглядати лише власні доходи регіону [3]. Інший російський науковець Е. Конярова пропонує розглядати бюджетний потенціал як суму умовно-власних доходів, отриманих від суб'єкта Російської Федерації (доходи за винятком чистих, що перераховані з федерального бюджету), та доходів федерального бюджету, що надійшли з території суб'єкта РФ [6].

Таблиця 1

Систематизація наукових підходів до визначення сутності економічної категорії “фінансовий потенціал регіону”

	Автор, джерело	Визначення поняття “фінансовий потенціал регіону”
Перший підхід	Клименко Т. [5]	Сукупність відносин щодо руху фінансових ресурсів в обороті підприємств, установ, організацій, населення регіону; фінансових ресурсів, що можуть бути залучені кредитною системою в господарський обіг, або додатково створені у результаті прискорення відтворювального процесу
	Лексін В., Швецов А. [8]	Сукупність потенціалу власних фінансових ресурсів регіону (охоплює не тільки кошти регіональних бюджетів, але й регіональну власність, доходи домогосподарств, економічний потенціал виробничої сфери, кредитної системи, фондового ринку та ін.)
	Російський енциклопедичний словник [13]	Сукупність первинних грошових доходів, отриманих на території суб'єкта федерації, прибуток господарських суб'єктів і оплата праці зайнятих господарською діяльністю
	Мерзликіна Т., Каховська Л. [10]	Результат ринкової оцінки потенційних доходів факторів виробництва у грошовій формі, можливих для отримання
	Загородній А. [2]	Загальна сума фінансових ресурсів, що утворюються за рахунок усіх джерел у межах адміністративно-територіальної одиниці (області, району, міста, села, селища) і є показником, який визначає фінансові можливості території
Другий підхід	Сайчук Н. [12]	Сукупність реальних і прихованих (нереалізованих) ресурсних можливостей
	Івоненко К. [4]	Органічна єдність наявних фінансових ресурсів і можливостей їх використання в межах певної адміністративно-територіальної одиниці
	Дем'яненко М. [14]	Можливий обсяг використання фінансових ресурсів
	Євдокимов Ф., Мізіна О. [1]	Можливості для ефективного розподілу фінансових ресурсів

Однак більш логічним буде трактувати бюджетний потенціал регіону не лише як обсяг власних доходів регіонального бюджету, але й як низку наявних можливостей щодо його підвищення.

Бюджетний потенціал можна розглядати з різних точок зору. Одним з таких напрямків є дослідження рівня бюджетної забезпеченості регіону, котрий визначається співвідношенням між розрахунковими податковими доходами на одного жителя, які можуть бути отримані консолідованим бюджетом суб'єкта України, виходячи з рівня розвитку та структури економіки і (або) податкової бази (податкового потенціалу), і аналогічним показником у середньому за консолідованими бюджетами суб'єктів України з урахуванням структури населення, соціально-економічних, географічних, кліматичних та інших об'єктивних факторів та умов, що впливають на вартість надання одного і того ж обсягу державних і муніципальних послуг з розрахунку на одного жителя.

Доволі часто виділяють реальний бюджетний потенціал, тобто наявний фактичний обсяг бюджетних ресурсів, акумульованих бюджетною системою на регіональному рівні. Його можна відобразити через величину грошових коштів, що формуються внаслідок використання державних фінансових ресурсів (кошти місцевих бюджетів, відрахування з державного бюджету, позабюджетні та цільові фонди, надходження від майнової та фінансової діяльності регіональних органів влади). Основними джерелами формування реального бюджетного потенціалу регіону є державні трансферти, що надходять із державного бюджету з метою підтримки регіональної соціальної інфраструктури (фінансування закладів охорони здоров'я, освіти, науки, культури тощо), а також соціального захисту населення та власні фінансові ресурси бюджету, які акумулюються на регіональному рівні та скеровуються на підтримку та розвиток комунальної інфраструктури (благоустрій території, придбання комунального автотранспорту, забезпечення функціонування житлово-комунального господарства тощо), утримання місцевих органів влади та частини закладів освіти.

Досліджуючи бюджетний потенціал регіону, варто розмежувати його зовнішню та внутрішню складові, кожна з яких має приховані резерви. Тобто він є сумою внутрішнього та зовнішнього потенціалів, які вже використовуються, а також резервів, що можуть бути залучені для його примноження у майбутньому. Зовнішній бюджетний потенціал повинен враховувати й можливості регіональних і муніципальних органів влади щодо залучення зовнішніх запозичень для реалізації конкретних регіональних програм і проектів.

Наявний внутрішній бюджетний потенціал регіону, задіяний у процесі використання, – це доходи бюджету, які формуються внаслідок

економічної діяльності господарюючих суб'єктів, що зареєстровані, а також населення, яке проживає на території даного регіону.

Сукупність можливостей щодо підвищення забезпечення бюджету додатковими доходами, які могли б бути отримані від господарюючих суб'єктів та населення даного регіону (надходження від запровадження нових або ж підвищення розмірів вже діючих податків, зборів тощо, які безпосередньо скеровуються до регіонального бюджету), формують не задіяний у процесі використання внутрішній бюджетний потенціал.

Зовнішній бюджетний потенціал регіону, задіяний у процесі використання, формується завдяки сукупності доходів, що надходять з державного до регіонального бюджету та направляються на комплекс заходів щодо забезпечення його стабільного соціально-економічного розвитку. Джерелом формування таких коштів є економічна діяльність населення та господарюючих суб'єктів усіх регіонів держави.

Сукупність можливостей з підвищення забезпеченості бюджету доходами, що можуть формуватися на території держави загалом (акцизи, митні збори та ін.) і в подальшому будуть направлені у вигляді трансфертів до регіонального бюджету, визначають зовнішній бюджетний невикористаний потенціал регіону. Основними завданнями реалізації бюджетного потенціалу місцевого самоврядування є: а) поліпшення фінансового забезпечення органів місцевого самоврядування; б) розширення їхніх повноважень з управління місцевим бюджетом; в) удосконалення структури бюджетних надходжень та оптимізація способів їхнього формування.

Умовно, в загальному вигляді, величину бюджетного потенціалу регіону можна подати так:

$$БП = (ПП + НП) - ВЗ, \quad (1)$$

де *БП* – величина бюджетного потенціалу;

ПП – податковий потенціал регіону;

НП – неподатковий потенціал регіону;

ВЗ – видаткові зобов'язання регіону [3].

Задля підвищення бюджетного потенціалу регіону в сучасних вітчизняних економічних умовах необхідно забезпечити:

розширення податкової бази, яка формує дохідну частину регіональних бюджетів (запровадження нових місцевих податків і зборів);

посилення податкової дисципліни (запобігання ухиленню економічних суб'єктів від оподаткування);

перегляд умов відповідності та можливості застосування спрощених систем оподаткування для малого підприємництва;

здійснення децентралізації фінансових ресурсів і проведення обґрунтованого перерозподілу грошових потоків, що формують державний та регіональний бюджет (створення ширших фінансових можливостей щодо наповнення бюджетів регіонів, які “самі заробляють на себе”);

зниження податкового тиску на господарюючі суб’єкти, що сприятиме зростанню їх економічної активності та кількості, і, як наслідок, у майбутньому дозволить збільшити надходження до бюджетів різного рівня;

розробку державних програм і запровадження дієвих механізмів, спрямованих на зниження рівня тіньової економіки з урахуванням регіональної специфіки;

залучення додаткових інвестиційно-кредитних ресурсів в економіку регіону під гарантії державних регіональних органів влади тощо [11].

Важливу роль у житті суспільства, в умовах демократизації, відіграють органи місцевого самоврядування України, тому проблема забезпечення їх фінансової незалежності стає все більш актуальною. Її вирішення сприятиме реформуванню місцевих фінансів України, підвищенню ефективності фінансової діяльності органів місцевого самоврядування та активізації економічного та соціального розвитку адміністративно-територіальних одиниць.

Оскільки кошти місцевих бюджетів є основною складовою фінансових ресурсів органів місцевого самоврядування, можливості забезпечення фінансової незалежності останніх пов’язані насамперед з реалізацією їхнього бюджетного потенціалу.

Головною складовою фінансової незалежності органів місцевого самоврядування є їх бюджетна самостійність, котра формується в результаті реалізації бюджетного потенціалу фінансової незалежності цих органів – сукупності всіх можливостей щодо забезпечення їхньої незалежності в питаннях формування, використання та регулювання місцевих бюджетів.

Вектори реалізації бюджетного потенціалу фінансової незалежності місцевого самоврядування наведені на рис. 1.

У загальному вигляді бюджетний потенціал – це оцінка можливих надходжень до бюджету певного рівня по окремих податках або в цілому по всіх податках на конкретній території на майбутній рік. Розрахунок економічної оцінки бюджетного потенціалу можливий шляхом екстраполяції даних про податкові надходження, зібраних на територіях, у динаміці років з коригуванням на інфляцію і врахуванням прогнозів макроекономічних показників та інших факторів, що впливають на обсяги податкових надходжень з територій всіх муніципальних утворень однаковою мірою.

Рис. 1. Вектори реалізації бюджетного потенціалу фінансової незалежності місцевого самоврядування [9]

Оцінка бюджетного потенціалу здійснюється на основі вирівнювання фактичних значень показників бюджетної прибутковості, що знаходяться нижче середньогалузевої. Звідси основне завдання регіональних фінансово-економічних органів – забезпечити сприятливі умови для прискореного вирівнювання прибутковості відстаючих суб'єктів господарювання до середньогалузевих значень.

Бюджетний потенціал регіону визначається трьома основними складовими: поточним фінансовим становищем регіону; перспективами його зміни; якістю управління бюджетом.

На відміну від перших двох складових, оцінка якості управління бюджетом може бути дана лише в результаті спеціального дослідження конкретних суб'єктів країни.

Для цього необхідно проаналізувати стан нормативно-правової бази, що регулює бюджетний процес і її дотримання, середньостроковий фінансовий план, програму запозичень, систему управління боргом, процедури конкурсної закупівлі товарів, надання податкових пільг, прозорість і достовірність бюджетної звітності (зокрема, наявність позабюджетних фондів), детальність затвердженого бюджету та ін. Кількісна оцінка всіх цих складових може бути лише умовною, винятком є показники, що характеризують виконання регіональних або місцевих бюджетів. Чим вище й рівномірніше (особливо за видатковими статтями) виконання бюджетів, чим менша частка дефіциту, затвердженого без зазначення джерел його покриття, тим, за інших рівних умов, вище можна оцінити ефективність роботи регіональних або місцевих органів влади.

Методики оцінки кредитоспроможності регіонів знаходяться в даний час лише в стадії розробки, а можливості використання зарубіжного досвіду у цьому випадку досить обмежені, оскільки податково-бюджетна система України має ряд специфічних рис: широко поширене виконання бюджетів у негрошовій формі, податкові недоїмки, кредиторська заборгованість. Крім того, постійно змінюється податкове законодавство, законодавство у сфері міжбюджетних відносин, а західні методики не дозволяють враховувати всі ці чинники.

При оцінці поточного фінансового становища регіонів необхідно враховувати наявність зобов'язань не тільки перед кредиторами, а й перед дебіторами, фактичну трансформацію бюджетних позичок з джерел фінансування бюджетного дефіциту в один із механізмів надання фінансової допомоги регіонам, включення в доходи регіонального бюджету доходів від продажів державного майна та ін.

З метою підвищення рівня бюджетного потенціалу органів місцевого самоврядування доцільним є розширення бази дохідної частини бюджетів регіонів закріпленими джерелами надходжень з таким розрахунком, щоб вони в загальному обсязі доходів досягали 70–75 % і забезпечували фінансування невідкладних і поточних витрат. Це дозволить не лише забезпечити самостійність органів місцевого самоврядування, а й активізувати їх роль у проведенні загальнодержавної політики центру в регіонах; створити умови, за яких регіони без втручання центру формуватимуть свої бюджети і складатимуть плани соціально-економічного розвитку, прогнозуватимуть їх на перспективу.

Самостійність місцевих бюджетів суттєво залежить від порядку здійснення видатків і їх складу, оскільки видатки безпосередньо пов'язані з інтересами широких верств населення і суттєво впливають на загальні соціальні процеси в державі, насамперед на рівень добробуту населення, освіченості, забезпеченості медичними послугами, а також послугами в галузі культури, спорту, соціальної захищеності.

Органи місцевого самоврядування повинні мати визначені функції і завдання, в рамках яких необхідною умовою є свобода рішень місцевих органів влади в здійсненні цих видатків.

Управління місцевими фінансами в західних країнах набуло динамічнішого розвитку в контексті активізації бюджетного менеджменту, вдосконалення інформаційно-аналітичного забезпечення бюджетного процесу.

На першому плані наукових пошуків – розробки досконаліших способів складання та виконання бюджетів різних рівнів, відомчих кошторисів і цільових програм на основі методів системного фінансового аналізу, а також процесуальних процедур прийняття рішень [15, с. 374]. І сьогодні світова фінансова думка має вагомий теоретичний доробок, а країни з розвиненою ринковою економікою – багату й досить ефективну практику бюджетного менеджменту роботи з місцевим фінансовим господарством. Вітчизняним фінансистам ще необхідно оволодіти більшістю сучасних технологій бюджетування.

Під бюджетуванням як важливою складовою бюджетного менеджменту мають на увазі процес управління бюджетним господарством на основі врахування сукупності соціально-економічних факторів, які зумовлюють суспільні потреби й відповідні витрати коштів. Як управлінська фінансова технологія цей процес передбачає формування бюджетних видатків відповідно до чітко визначених довгострокових пріоритетів розвитку муніципальних утворень. Основою цього є обґрунтовані розрахунки ефективності бюджетних видатків і оперативне управління програмами задля досягнення поставлених цілей. Бюджетування більше стосується бюджетних видатків, але в нерозривному зв'язку із загальним балансом бюджету, на який необхідно орієнтуватися з метою реалістичного планування витрат за програмами та дотримання середньострокових фіскальних рамок. Воно має справу з альтернативними варіантами й робить акцент на аналітично-розрахункових, адміністративно-управлінських компонентах бюджетної роботи в контексті ширших політичних та інформаційних процесів, в яких задіяні структури і представники суспільства в цілому.

На нашу думку, з погляду як теорії, так і фінансової практики, бюджет – категорія макроекономічного рівня, державного фінансового господарства. І історично, і з погляду економічної природи, внутрішньої

фінансової сутності бюджет є домінуючою, центральною складовою категоріального апарату державних фінансів. При цьому треба наголосити: це категорія макрофінансового рівня, державного фінансового господарства, поряд із такими категоріями й поняттями, як державні фінанси, державні доходи, податки, державний кредит, державні видатки, державний борг, бюджетний дефіцит, бюджетування. Водночас є й мікрофінансовий рівень, де функціонують корпоративні фінанси на полі бізнесового, переважно приватного, середовища. І саме тут існують свої, притаманні тільки цьому фінансово-економічному середовищу, категорії, та поняття.

Бюджетний потенціал повинен розглядатися як вихідна базова категорія при розробці бюджетно-податкової політики, фінансового законодавства, механізму міжбюджетних співвідношень, соціальної інвестиційної політики. Бюджетний потенціал дозволяє оцінювати можливості реалізації функцій держави, включаючи функції державного регулювання та підтримки економіки. Зростання або падіння бюджетного потенціалу позначається на їх реалізації.

Висновки. Можливості економічного розвитку регіонів обумовлюються виявленням та використанням бюджетних і позабюджетних фінансових ресурсів, активізацією діяльності кредитно-інвестиційних інститутів фінансового ринку та іншими чинниками, які в сукупності потребують адекватного інструментарію формування та оцінки фінансового потенціалу регіону.

Провідну роль у формуванні фінансового потенціалу держави відіграє саме бюджетний потенціал. Саме тому в умовах кризової ситуації в країні важливе місце займає його оцінка та оптимізація. Адже ефективність функціонування бюджетної системи та бюджетної політики в перехідній ринковій економіці суттєво залежить від бюджетного потенціалу, здатності бюджетного механізму акумулювати в руках держави фінансові ресурси. Однак в Україні органи місцевого самоврядування поки що не мають достатньо самостійного, з економічної точки зору, бюджету, а отже, позбавлені можливості з максимальною ефективністю здійснювати свої повноваження. Фінансова основа життєдіяльності на місцях формується поки ще не у повній відповідності до Конституції України, тобто за старою схемою – “зверху”. Для виправлення ситуації, що склалася, необхідно опрацювати та ввести в дію новий механізм бюджетних відносин, на якому б ґрунтувалася цілісна в масштабах країни система економічного зростання та стійкого розвитку.

Список літератури

1. Євдокимов, Ф. І. Дослідження категорії “економічний потенціал промислового підприємства” [Текст] / Ф. І. Євдокимов, О. В. Мізіна // Наукові праці ДонНТУ. – 2004. – Вип. 75. – 165 с. – Серія економічна.

2. Загородній, А. Г. Фінансовий словник [Текст] / А. Г. Загородній, Г. Л. Вознюк, Т. С. Смовженко. – 4-те вид., випр. та доп. – К. : Знання, КОО ; Л. : Вид-во Львів. ін-ту Ун-ту банк. справи НБУ. – 566 с.
3. Зенченко, С. В. Бюджетный потенциал региона и методические подходы к его оценке [Текст] / С. В. Зенченко // Региональные проблемы преобразования экономики. – Махачкала : РАН ИСЭИ ДНЦ, 2008. – № 1(14). – С. 158–168.
4. Іоненко, К. В. Формування та оцінка фінансового потенціалу регіону [Текст] : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.08 “Гроші, фінанси і кредит” / Іоненко К. В. – К., 2007. – 24 с.
5. Клименко, Т. В. Підвищення ефективності формування фінансового потенціалу регіону [Текст] : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.10.01 “Розміщення продуктивних сил і регіональна економіка” / Клименко Т. В. – Донецьк, 2003. – 21 с.
6. Конярова, Э. К. Управление воспроизводством финансового потенциала региона [Текст] : автореф. дисс. на соискание ученой степени канд. екон. наук: спец. 08.00.05 “Экономика и управление народным хозяйством”, 08.00.10 “Финансы, денежное обращение и кредит” / Конярова Э. К. – Ижевск, 2005. – 20 с.
7. Корчагин, Ю. А. Региональная финансовая политика и экономика [Текст] / Ю. А. Корчагин. – Ростов-на-Дону : Феникс, 2006. – 284 с.
8. Лексин, В. Н. Государство и регионы. Теория и практика государственного регулирования территориального развития [Текст] / В. Н. Лексин, А. Н. Швецов. – М. : Эдиториал УРСС, 2003. – 368 с.
9. Лучка, А. В. Сутнісні підвалини бюджетного потенціалу фінансової незалежності місцевого самоврядування [Текст] / А. В. Лучка // Фінансові ресурси регіону: організація та управління : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. – Івано-Франківськ : ПП “Курилюк”, 2007. – С. 41–43.
10. Мерзликина, Г. С. Оценка экономической состоятельности предприятия [Текст] : монография / Г. С. Мерзликина, Л. С. Каховская. – Волгоград : ВолгГТУ, 1998. – 228 с.
11. Пушак, Я. Я. Напрями формування бюджетного потенціалу регіону [Електронний ресурс] / Я. Я. Пушак. – Режим доступу : http://www.rusnauka.com/15_APSN_2010/Economics/66971.doc.htm.
12. Саїнчук, Н. В. Фінансовий потенціал інвестиційної діяльності в Карпатському регіоні (на прикладі соціальної сфери) [Текст] : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.04.01 “Фінанси, грошовий обіг та кредит” / Саїнчук Н. В. – Ірпінь, 2003. – 21 с.
13. Федерализм [Текст] : энциклопедический словарь / [гл. ред. С. Д. Валентей]. – М. : Инфра-М, 1997. – 288 с.
14. Фінансовий словник-довідник [Текст] / [ред.-упоряд. М. Я. Дем’яненко]. – К. : ІАЕ УААН, 2003. – 555 с.
15. Fiscal Administration: Analysis and Applications for the Public Sector [Text] / J. L. Mikesell / Indiana University; Wadsworth Publishing Company. – Washington, 2003. – P. 374.

Summary

The article reviews the role and place of the budgetary potential to ensure stable development of the region, the concepts of “fiscal capacity”, its components, examined the mechanism of its calculation and implementation.

Отримано 29.09.2010

Боронос, В.Г. Формування бюджетної складової фінансового потенціалу регіону [Текст] / В.Г. Боронос // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: збірник наукових праць. - Суми: УАБС НБУ, 2010. - Т. 30. - С. 42-52.